HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הא איסורא איכא ה"ה דאפילו איסורא נמי ליכא (א)ואיידי דבעי למיתני סיפא אבל חייבין תנא נמי רישא אין חייבין אמר רבא [א]הא דאמור רבנן אין אב למצרי(ג) לא תימא משום דשטופי בזמה דלא ידיע אבל ידיע חיישינן אלא אפילו דידיע נמי לא חיישינן דהא שני אחין תאומים דטפה אחת היה ונחלקה לשתים וקתני סיפא לא חולצין ולא מייבמין ש"מ אפקורי אפקריה רחמנא לזרעיה דכתיב [1]בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם ת"ש דאמר רבי יוסי מעשה בניפטיים הגר שנשא אשת אחיו מאמו ובא מעשה לפני חכמים ואמרו אין אישות לגר ואלא גר דקדיש ה"נ לא תפסי בה קדושין אלא אימא אין איסור אשת אח לגר מאי לאו דנסבא אח כשהוא גר (ב)לא דנסבא כשהוא עובד כוכבים כשהוא עובד כוכבים מאי למימרא מהו דתימא ליגזור כשהוא עובד כוכבים אטו כשהוא גר קמ"ל ת"ש דאמר בן יאסיין כשהלכתי לכרכי הים מצאתי גר אחד שנשא אשת אחיו מאמו אמרתי לו בני מי הרשך אמר לי הרי אשה ושבעה בניה על ספסל זה ישב ר' עקיבא ואמר שני דברים גר נושא אשת אחיו מאמו ואמר [2]ויהי דבר ה' אל יונה שנית לאמר (ג)שנית דברה עמו שכינה שלישית לא דברה עמו שכינה קתני מיהת גר נושא אשת אחיו מאמו מאי לאו דנסבא אחיו כשהוא גר לא דנסבא כשהוא עובד כוכבים מאי למימרא מהו דתימא נגזור כשהוא עובד כוכבים אטו כשהוא גר קמ"ל ומי מהימן והאמר ר' אבא אמר רב הונא אמר רב כל (ד)תלמיד חכם שמורה הלכה ובא אם קודם מעשה אמרה שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו איבעית אימא מורה ובא היה ואיבעית אימא משום דקאמר הרי אשה ושבעה בניה ואיבעית אימא שאני הכא דקאמר מעשה אחרינא בהדה אמר מר ויהי דבר ה' אל יונה שנית לאמר שנית דברה עמו שכינה שלישית לא דברה עמו והא כתיב [3]הוא השיב [את] גבול ישראל מלבא חמת עד ים הערבה כדבר ה' אשר דבר ביד עבדו יונה בן אמתי הנביא אמר רבינא על עסקי נינוה קאמר רב נחמן בר יצחק אמר הכי קאמר כדבר ה' אשר דבר ביד עבדו הנביא כשם שנהפך לנינוה מרעה לטובה כך בימי ירבעם בן יואש נהפך להם לישראל מרעה לטובה ת"ש (ה)גר שהיה לידתו בקדושה והורתו שלא בקדושה יש לו שאר האם ואין לו שאר האב כיצד (ו)נשא אחותו מן האם יוציא מן האב יקיים אחות האב מן האם יוציא

מן

הא איסורא איכא. מדרבנן דלא ליתי לאיחלופי בישראל וקשיא לרב אחא: הא דאמור רבנן אין אב למצרי. ואפילו היכא דליכא למימר כקטן שנולד דמי כגון הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה דיש לו שאר מן האם כשאר ישראל גמור ואין לו שאר מן האב: לא תימא משום דשטופי זימה הוא ולא ידעינן. אבוה מנו אבל היכא דידיע כגון היו אביו ואמו חבושים בבית האסורים דלא נבעלה לאחר חיישינן ואי נולד בקדושה דליכא למימר כקטן שנולד ליהוי ליה נמי שאר אב דהא ודאי אבוה הוא: דהא שני אחין תאומים כו': ה"ג וקאמר לא חולצין ולא מייבמין. ומסיפא יליף טעמא דאי מרישא לא מצי למילף דאפילו שאר האם אין לו דטעמא לאו משום דזרמת סוסים הוא אלא משום דקטן שנולד דמי: זרמת. זרע שהוא יורה כחץ כזרם מים המקלח בכח: בנפטיים הגר: דנסבא אחיו. המת כשהוא גר דהויא קידושיו קידושין ושריא לאחיו דאין לו אחוה דקטן שנולד דמי: כשהוא עובד כוכבים. ומשנתגייר לא ידעה דלא הוה ליה בה קידושין הלכך שרי לאחוה: הרי אשה. גיורת ושבעה בניה (א)שהתיר להן רבי עקיבא לישא איש את אשת אחיו ומהן למדתי: אם קודם. שבא מעשה לידו היה רגיל לשנותו לתלמידיו שומעין לו ואם לאו הואיל ודבר חידוש הוא שמא בשביל מעשה שבא לידו אומרה: הרי אשה ושבעה בניה. ראיה של קודם לכן הביא: ואי בעית אימא שאני הכא דקאמר. מילתא דיונה בן אמתי בהדה ומגו דמהימן אהא מהימן נמי אהא דניכרין דברי אמת שביחד קבלן: הוא השיב. ירבעם בן יואש: על עסקי נינוה קאמר. דלא דברה עמו על עסקי נינוה אלא שתי פעמים: ה"ג גר שהיתה הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה: נשא אחותו מן האם. שנולדה בהיותה עובדת כוכבים יוציא. ואע"ג דלאו אחותו היא דקטן שנולד דמי גזירה דלמא אתי למנסב אחותו שנולדה אחריו דבההיא איכא כרת דלידת שניהם בקדושה ואחותו גמורה מן האם הויא כישראלית שילדה בן ובת: מן האב יקיים. שהכל יודעין דאין אב לעובד כוכבים וא"כ אתי למנסב בת אביו שיוליד מאשה אחרת משנתגייר לא איכפת לן דהא לאו בנו הוא: אחות האב מן האם יוציא. גזירה משום אחותו מן האם כדאמרן:

מן

על עסקי נינוה. תימה דאמאי איצטריך למכתב שנית ולא שלישית דלא אשכחן שדברה עמו שלישית ושמא כיון שמלינו שחזרו לקלקולם ונתנבא עליהם נחום האלקושי היינו יכולים לסבור שגם אז נתנבא עליהן יונה וא"ת והא אשכחן דדברה עמו שלישית בעסקי נינוה דכתיב ויאמר ה' אל יונה ההיטב חרה לך על הקיקיון וגו' ואני לא אחוס על נינוה וגו' וי"ל דהני לאו עסקי נינוה נינהו ומיהו לרב נחמן בר יצחק דאמר שוב לא דברה עמו קשיא וי"ל שזה היה אותו יום ותשיב הכל נבואה אחת:

רב נחמן בר יצחק אומר ה"ק כו'. אמר ר"י שחולק (ט)על אותו מדרש שהביא רש"י בפירוש נביאים (מלכים ב י) ויאמר ה' אל יהוא יען אשר הטיבות וגו' ע"י יונה בן אמתי אמר לו או שמא אינו חושב אלא דברים שהוא צורך גדול כגון מעשה נינוה וכיוצא בו: נשא אחותו מן האם יוציא. פירש בקונטרס דגזרינן שמא ישא אחותו שנולדה אחריו שיש בה כרת משמע שסובר דאם היתה גם לידתו שלא בקדושה היה מותר באחותו מן האם שנולדה בנכריות כיון דתרווייהו שלא בקדושה דהתם ליכא למגזר שמא ישא אחותו שנולדה אחריו וקשה דהא לעיל בפ"ב (ד' כב. ושם) (ב)אמימר אמר [אפי'] האחין מן האם מעידים לכתחלה ומאי שנא מעריות פי' שאפי' נתגיירו ונולדו בנכריות שייך בהו קורבה ומשני ערוה לכל מסורה כו' משמע דאפילו נולדו בנכריות שייך בהו קורבה דאם דבסתם גיורת איירי ועוד בני יודן אמתא הורתן ולידתן שלא בקדושה הוה אפ"ה אסר להו רב ששת (לעיל ד' נז:) למינסב נשי דהדדי אלא י"ל דטעמא דדלמא אתי לאיחלופי בישראל ואפי' בנולדו בהיותם נכריות יש לגזור בקורבת אם והא דנקט הכא לידתו בקדושה לרבותא נקטיה דאע"ג דלידתו בקדושה דכשתי אמהות דמו אפ"ה אסירי דלמא אתו לאיחלופי בישראל וריב"א פי' דלהכי נקט הורתו שלא בקדושה דאי בקדושה הרי הוא כישראל גמור ומותר באחותו שנולדה בהיותה נכרית כיון דלית ביה לד נכריות כלל ולא שייך בה שמא יאמרו אי נמי משום הכי נקט הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה דפסיקא ליה מילתא שאז איירי בין נולדה לפניו בנכריות בין נולדה אחריו בקדושה וה"ר חיים פירש דדוקא נקט ולידתו בקדושה דאז מן האב יקיים שלא ראה עצמו בנכריות וליכא למימר ביה שמא יאמרו באנו מקדושה חמורה לקדושה קלה אבל אם גם לידה שלא בקדושה אפי' מן האב יוציא דכיון שראה עצמו בנכריות אתי למימר באנו מקדושה חמורה כו' דהא שמעינן לרבי מאיר דהכא בירושלמי ובבראשית רבה דאסר בן נח באחותו בין מן האב בין מן האם דדריש על כן יעזב איש את אביו ואת אמו (בראשית ב) בסמוך לו מאביו בסמוך לו מאמו ומיהו נראה לר"י דהך ברייתא פליגא אירושלמי ובראשית רבה דהא משמע דכ"ע מוקי הכא קרא לאחות אב ואחות אם והיינו כרבנן דהתם ועוד דטעמא דאחות אב מן האם יוציא משמע בפ' ד' מיתות (סנהדרין נח.) דהוי משום שמא יאמרו באנו דאילו טעמא דאיחלופי ליתיה הכא בקורבת אב א"כ משמע דבהאי גר דלידתו בקדושה שייך שפיר טעמא שמא יאמרו אע"פ שלא ראה עצמו שעה אחת בנכריות וזה דוחק לומר דלאחות אב מן האם לא קאי אגר דרישא אלא מיירי בלידתו שלא בקדושה כי היכי דלא קאי נמי סיפא דקתני נשא אשה ובתה אדרישא כדפי' בקונט' דהכא משמע דקאי אגר דרישא: אחות האב מן האם יוציא. פי' בקונט' דגזרינן משום אחותו מן האם ואין נראה דבהדיא משמע בפרק ד' מיתות (ג"ז שם) דטעמא משום שמא יאמרו דמוקי התם הך ברייתא כר' אליעזר דדריש את אביו זו אחות אביו ואם כן מיתסרא בנכריות:

אשת

עין משפט נר מצוה

י א ב מיי' פי"ד מהל' איסורי ביאה הלכ' יג טוש"ע י"ד סימן רסט סעיף ג:

יא ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב:

מוסף רש"י

שלישית לא דברה עמו. לפי שתבע כבוד הבן ולא תבע כבוד האב (מלכים ב יד כה, ועי' רד"ק שם). **כל תלמיד חכם שמורה הלכה ובא.** הלכה חדשה שלא שמענוה מאחר (בכורות לח:). **אם קודם מעשה אמרה.** קודם שבא מעשה ההלכה לידו (שם) אמרה להאי שמועה לתלמידיו בשם רבו (קדושין ע: וכעי"ז לעיל עז.). **שומעין לו.** בשעת הוראה (לעיל עז.) נאמן לאומרה בשעת מעשה (קדושין ע:) ועושין מעשה (בכורות לח:). **ואם לאו אין שומעין לו.** אינו נאמן להעיד בשם רבו, שמא מחמת מעשה הבא לידו הוא אמר כן (קדושין ע:). **נהפך להם לישראל מרעה לטובה.** מרעה שהיו בה אשר אבדם מלך ארם וישימם כעפר לדוש, ועכשיו נהפך להם לטובה (מ"ב יד כה). **והורתו שלא בקדושה.** וכל גר שנתגייר כקטן שנולד עכשיו בלא אב ואם וקרובים דמי ואין עליו קורבה מקודם לכן ומיהו רבנן הוא דגזור עליה בכל האסורות לו בגיותו, משום שלא יאמרו באין מקדושה חמורה לקדושה קלה, הלכך **נשא אחותו מן האם.** שנולדה קודם שנתגיירה אמה ונתגיירה עם אמה ונשאה זה משגדל, **יוציא.** דאחותו היא ולא גרע מבן נח ומדרבנן שלא יאמרו וכו' דקסבר ר' מאיר אחותו מן האם אסורה לבני נח ואפילו אחות אביו מן האם ואחות אמו מן האב (צ"ל האם) ויליף לה מעל כן יעזב איש את אביו ואת אמו, דאביו זה אחות אביו ואמו זה אחות אמו כדדריש לה ר"א לקמן בשמעתין (סנהדרין נח.). **מן האב יקיים.** דלא נאסר איסור אחוה בבני נח אלא מן האם דכתיב (בראשית כ) וגם אמנה אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי, אלמא בת האב שריא להו ובת האם לא שריא להו (סנהדרין נח.). **אחות האב מן האם יוציא.** כדכתיב על כן יעזב איש את אביו ודרשינן את אביו אחות אביו מן האם (שם).

מסורת הש"ס

א) [שבת ל. וש"נ], ב) [בס"א: לגוי], ג) מכילתא ריש פרשת בא, ד) בכורות לח: לעיל עז. קדושין ע:, ה) סנהדרין נז: ע"ש, ו) בס"א: לגוי,

תורה אור השלם

1. וַתַּעְגְּבָה עַל פִּלַגְשֵׁיהֶם אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם וְזִרְמַת סוּסִים זִרְמָתָם: יחזקאל כג כ

2. וַיְהִי דְבַר יְיָ אֶל יוֹנָה שֵׁנִית לֵאמֹר: יונה ג א

3. הוּא הֵשִׁיב אֶת גְּבוּל יִשְׂרָאֵל מִלְּבוֹא חֲמָת עַד יָם הָעֲרָבָה כִּדְבַר יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד עַבְדּוֹ יוֹנָה בֶן אֲמִתַּי הַנָּבִיא אֲשֶׁר מִגַּת הַחֵפֶר: מלכים ב יד כה

גליון הש"ס

תוס' ד"ה רב נחמן בר יצחק וכו' על אותו מדרש שהביא וכו'. והוא בסדר עולם:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הרי אשה וכו' שהתיר להן. נ"ב עיין בתוספו' פרק הערל ריש דף עז: (ב) תוס' ד"ה נשא וכו' לעיל בפ"ב אמרינן אמימר: